

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Čena za celo leto . K 60.—, za pol leta . K 30.—
 tretji leta . K 15.—, en mesec . 5.—
 Prodajstvo to upravištvu: Kopitarjeva ulica štev. 6.
 Telefon štev. 50.

Inserati: Enostolpna petstvarica (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
 Poslano: Enostolpna petstvarica K 1.—, — izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Doba največjega imperijalizma na svetu.

LDU. Lyon, 27. maja. (DKU. - Brezlično.) Kakor se zdi, je priznanje sirske vlade admiralu Kolčaka v zvezi s sporazumljenjem med Veliko Britanijo, Francijo in Japonsko, katerega namen je razdeli-

tev Kitajske. Liberalni krogi zapadne Evrope so radi sedanjega položaja zelo vznemirjeni; splošno mnenje je, da prihaja doba največjega imperijalizma, ki je kdaj vladal na svetu.

Zastopnik Vatikana v Parizu.

LDU. Berlin, 27. maja. (DKU.) »D. Allg. Ztg.« javlja iz Basla: Kakor poroča »Italia«, je msgr. Ceretti, vatikanski generalni tajnik za zunanje posle, odpotoval

včeraj v Pariz, da posreduje glede katoliških misij v inozemstvu, ki so ogrožene po gotovih določbah mirovne pogodbe.

Nemci prosijo.

LDU. St. Germain, 27. maja. (DKU.) Današnji pariški jutranji listi razpravljajo o nemško-avstrijski noti, ki vsebuje prošnjo, naj se čimprej prično pogajanja. So-

glasno mnenje časopisja je, da je imela nemško-avstrijska delegacija popoln vzrok za svojo uljudno pritožbo.

Petrograd zavzet?

LDU. Dunaj, 27. maja. (ČTU.) »Allgemeine Zeitung« poroča iz Amsterdama preko Berlina: V Parizu se širi do sedaj še

nepotrjena vest, da so ruske čete pod poveljstvom generala Judeniča skupno z estonskimi četami zavzele Petrograd.

Splošna mobilizacija v Belgiji.

Belgijska meja zaprta.

LDU Amsterdam, 26. maja. (DKU.) Kakor se poroča Nizozemski brzojavni agenturi, so zaprli belgijsko mejo. Nihče ne more zapustiti Belgije. Z ozirom na to,

da poteče šele 29. maja nemški delegaciji dovoljeni rok, so razveljavili v Belgiji vse vojaške dopuste in odredili splošno mobilizacijo.

Rumunija in Jugoslavija.

Begrad, 28. maja. Odnosaji med našo državo in Rumunsko niso ravno najboljše. Brez obzira na meji v vzhodnem Banatu Rumuni ne prikrivajo, da se boje bodoče moči naše države. Delajo z vsemi močmi

na izolacijo naše države kot svoječasno z Bolgarijo. Čujejo se že tudi odkriti glasovi, ki zahtevajo nekatere vzhodne dele Srbije, kjer prebiva le malo število Rumunov.

Novi bankovci s 15. junijem.

Begrad, 28. maja. Kakor se zatrjuje, bo naša država dala nove bankovce

že s 15. junijem v promet. Novi bankovci s nakoro že dotiskani.

Politika.

Stara fraza: To ne spada v politiko — še vedno vleče, in v njeno neizpodbitno resničnost verujejo celo resni ljudje.

Moramo se pa vprašati: kaj pa je politika? To je vse, kar spada v javnost. — Javno pa je vse, kar ni zaprto v »kam-rice« človeškega srca, ali med štiri stene človekovega stanovanja. Vsako drugo delovanje je javno, podvrženo javnemu nadzorstvu in javni kritiki.

Slamnik je gotovo čisto nepolitična stvar. In vendar tudi pri njemu igra politika svojo vlogo. Tovarnar, ki ga izdeluje, se morda ne peča s politiko, in vendar ima tudi on pri njej svoj delež. On ima zaposlenih veliko delavcev v tovarni. Če se jim slabo godi, je to znamenje slabe socialne politike v državi, ki ne brani delavca pred izkoriščanjem. Gotov slamnik je treba prodati. Vsaka industrija gleda na izvoz v tujino. eč slamniki domačega izdelka gredo poceni čez mejo in se tam lahko prodajajo, je to zasluga tarifne in carinske politike. In tako bi naštevati lahko zgled za zgledom. Vsakdo izmed nas je danes odvisen od politike in njenih dobrih ali slabih uspehov.

V vsaki državi je narobe, če en stan živi na račun drugega delavnega stanu. Nezdravo je, če ima malo število ljudi, ki malo ali nič ne delajo, vsega dovolj, množica ljudstva, ki dela in trpi, pa trpi pomanjkanje. To je znamenje nezdravega gospodarstva, krivične gospodarske in denarne politike v državi. Na tem bolehalo danes vse države v Evropi in drugod po svetu, ker povsod velja le načelo, da je »denar sveta vladar«. To pa je tudi proti božjim in človeškim postavam. In zato se taka politika maščuje na državah, ker manjka poštenosti in pravičnosti.

Poštenje in pravičnost je nujna podlaga za zdravo politiko. Poštenje in pravičnost pa ni drugega ko tisto načelo, o katerem govori moderni svet, da ne spada v politiko. To je načelo krščanske morale. Mogotci sveta, izkoriščevalci ljudstva so si izmislili to frazo, da so brez poštenosti, brez pravičnosti in brez morale lahko vladali svet in izkoriščali trpeče ljudstvo.

Zato pravimo: Izboljšanje socialnih razmer ni mogoče, dokler v javnosti ne bo zopet zavladala krščanska moralal

Italijanska propaganda v Bolgariji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 28. maja. Po različnih vesteh razvijajo italijanske okupacijske čete v Bolgariji živahno propagando proti Jugo-

slaviji. Svojo propagando so razširili tudi na južno Srbijo. Zbirajo prostovoljce, katere uvrščajo v svojo vojsko proti nam.

Obsodba nemškega divjanja.

Pohvala Jugoslovanov. — Kaj so divjaki počeli z mrtvim Malgajem.

Kakšno razpoloženje vlada med koroškimi Slovenci in Nemci radi nemških nasilstev, kažejo odlomki pisma iz Prevalj:

Kakor se je tukaj godilo, ko so prišli Nemci, je naravnost grozno. Vsi tukajšnji Nemci so nevoljni nad takim prihodom ter pravijo vsi, te rešitve ni bilo treba. Tukajšnji Nemci so se trudili, da bi brzdale to druhal, toda vs je bilo zaman. Župniku so odnesli vse. Razpelo so vrgli na tla, ves mošt so popili, deloma na tla zlili, deloma odpeljali. Tudi po drugih hišah so živino kratkomalo vzeli in odgnali. O ko bi Ti mogla vse povedati.

Eno Ti rečem, da je ta dohod Nemcev jako ugoden za Jugoslavijo. Danes je tukaj vse za Jugoslavijo. Tukajšnji Nemci ne morejo Jugoslovanov prehaliti napram nemškemu častniku. Meni so zatrjevali Nemci: Sram me je, da sem Nemec; in tako govori ne le eden, ampak vsi. V ... so vsi zoper Nemce in komaj čakajo, da se kaj prične. Vsi se dvigajo zoper nje. To je bil roparski upad! Ljudje prihajajo se-

daj z vsakim vlakom z edinim namenom, da si nagrajijo živil in jih odnesejo. Vsi Nemci so v velikm strahu, da bi se jim ne vračalo, ko pridejo Jugoslovani. Vsi pričakujejo Jugoslovane z veseljem, le eno naj bi opustili, — ropanje. Ker so nemški vojaki pri Slovencih ropali, povsod so skušali tukajšnji Nemci to zabraniti, toda niso mogli, ker se je vojakom pridružila tudi druga sodrga.

Ko se Nemci umaknejo, se bom že skrla. Jugoslovani pa pridejo itak z večjo oluko kakor pa Nemci.

Ubogi Malgaj se je boril in je padel kot junak. Pokopan je v Guštanju. Nekateri so še mrtvega vlačili za lase, udrihali po njem in preklinjali. Jugoslovani naj bi pri prihodu pokazali omiko in se obnašali, kakor so se pri umiku.

Danes slišim strašne reči. 12 letna dekleta so nemški vojaki posilili. Jugoslovani naj so plemenitejši ter naj ne vračajo hudo s hudim.

Kruta usoda naših ujetnikov na Koroškem.

Iz pisma, pisanega v Gmünd, ki je bilo oddano na pošto dne 15. t. m. v Ljubljani po srečno ubeglem ujetniku, navajam med drugim to-le:

Tu se nam godi zelo slabo; še civilno prebivalstvo nima kaj jesti. Jaz sem že čisto slab — in če se le nekoliko več preglbljem, mi postane črno pred očmi, tako da se moram takoj vvesti.

Nastanjeni smo tu slabo, sploh se nam tako godi, kakor bi ne bili častniki. — Zdaj šele vidim, kakšni ljudje so to.

V začetku se sploh niso nič brigali za nas, tako, da so nam le dvakrat na teden dali kruha.

Najhuje je pa to, ker ne vemo, kdaj bo te »mizerije« konec. Zeleti bi bilo, da bi se za te reveže poklicani faktorji nemudoma pobrigali. Pri nas dajejo ljudje krompir svinjam, naši ujeti bojovníki pa stradajo.

Nemci divjajo.

Begunec iz Koroške poroča: V Kotljah so Nemci dne 22. maja aretirali posestnika Lenarta Kuhar, očeta nadučitelja Ivana Kuhar. Ravnali so z njim zelo surovo; topli, suvali in klofutali so ga ter ga potem odgnali, ne da bi mu pustili kaj vzeti s seboj ali spregovoriti kakto besedico z domačimi. Drugi dan so hoteli aretirati tudi njegovega sina Antona, ki jim je pa sre-

no ušel. Sinu so vzeli vso živino ter jo prodali drugim. Posestnika Florijana Ivastnika so oropali za 1400 K. Ker se je branil dati denar, so ga vrgli na tla, ter ga obdelovali z bajoneti in puškinimi kopiti tako, da je ostal komaj še živ. Letovišče »Rimski vrec«, ki je last Slovenca V. Bona, so popolnoma izropali. Slovenskim kmetom jemljejo s silo živino, meso in mošt. Pri tem delu jim gredo na roke nekateri domači nemčurji, ki jim kažejo pot ter jim ovajajo slovenske kmete. V župnišču so opizirjali prave orgije. Pripeljali so polovnjak mošta, ki so ga uropali posestniku Štrucu, in so potem pili in žrlji. Oblekli so se v mašno obleko ter skakali in plesali po hodniku ter pridigovali raz verando. Kar je bilo v župnišču, so vse razbili. Prejšnji nadučitelj Fleiss se je zopet povrnil ter vozi proč svojo opravo in svoje čebele, katere so mu Slovenci vse lepo pri miru pustili. Tudi Nemci in nemčurji spravljajo svoje reči naprej. Imajo pač slabo vest in sami čutijo, da taka grozodejstva ne morejo ostati nekaznovana. Nemci pravijo, da bodo, predno bodo šli, še vse uničili. In to delo uničevanja nemoteno opravljajo. Slovensko prebivalstvo je vse preplašeno in zbegano. Res ubogi ljudje, ki so na milost in nemilost izročeni tem nemškim zverinam. Kdaj bo vendar konec teh nemških grozodejstev. — Koroški begunec.

Demonstracije v Londonu.

LDU. London, 27. maja. (DKU.) Reuterjev urad poroča: Po demonstraciji

brezposelnih, bivših vojakov in mornarjev, ki je bila v HydeParku, so poizkusili demonstranti prodreti do parlamenta. Policija, ki je hotela to preprečiti, so obmetavali s poleni, toda dobila je ojačenje in prešla nato v napad. Pri tem je bilo ranjenih več oseb, med njimi tudi en stražnik. Aretirali so tri osebe.

Železničarska stavka v Srbiji — končana.

(Posebno poročilo »Večernemu listu«.)

Belgrad, 28. maja. Železniško osebje v južni Srbiji, ki je stopilo v stavko, je zahtevalo povišanje plač in osem urni delavnik. Vlada je ugodila njihovim zahtevam. Železničarji so se zopet vrnili na delo.

Brezžična postaja v Belgradu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 28. maja. Dovršena je nova brezžična postaja. Pričakujejo samo še nekatere aparate iz Pariza. Ko ti despejo bo brezžična postaja takoj začela delovati.

Preskrba invalidov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 28. maja. Vojni minister je izdelal načrt za preskrbo invalidov in vdov po padlih vojaki. Načrt pride v kratkem v razpravo v narodnem predstavništvu.

Uspehi proti boljševikom.

LDU Libava, 26. maja. (DUNKU.) Vojaski položaj v splošnem neizpremenjen. Boji za posest morske ožine in za Dünamünde še trajajo. Boljševiki so pri umiku ubili v Rigi 20 baltičskih ujetnikov, 50 so jih pa odpeljali. Pozneje je bilo osvobojenih 1600 ujetnikov po večini Baltov.

Kongres boljševičskih ogrskih svetov.

LDU Budimpešta, 26. maja. (DUNKU.) Ogrski korespondenčni urad poroča, da je sklenila revolucijska sovjetska vlada sklicati na dan 14. junija kongres deželnih svetov. Po 250 prebivalcev voli enega delegata.

Avtonomija vzhodne Galicije.

LDU. Moravska Ostrova, 27. maja. (ČTU.) Kakor poroča »Goniec Krakowski«, je odpotoval poljski minister za notranje posle Wojciechowski v Lvov, da prične s pripravljalnimi deli za samoupravo vzhodne Galicije.

Koliko državnega posojila so podpisali trgovci-dobavitelji, ki so se, oproščeni vojaške dolžnosti, povzpeli do blagostanja?

Raznoterosti.

LDU. Frankobrod ob Menu, 27. maja. (ČTU.) Dunajski poročevalec lista »Frankfurter Zeitung« doznava iz zanesljivega vira, da bodo tekom tega tedna zasedle ententne komisije vse obmejne postaje v Nemški Avstriji in da bodo izvrševale najstrožjo kontrolo glede oseb in blaga. V Brucku ob Litvi že posluje taka komisija. Baje je namen tega nadzorovanja, preprečiti, da bi se živila, ki jih ententa dobavlja Nemški Avstriji, izvažala preko meje v Nemčijo.

Politična kronika.

p Nov štajerski deželni zbor, LDU Novoizvoljeni nemško-štajerski deželni zbor se je sestel danes k svoji prvi seji. Na podlagi dogovora med strankami so bili soglasno izvoljeni: za deželnega glavarja prof. dr. Rintelen (krščanski sociallec); Pongratz (soc. dem.) je bil izvoljen za prvega in dr. Ahner (kršč. soc.) za drugega namestnika deželnega glavarja. V deželni odbor je bilo voljenih pet krščanskih socialcev, trije socialni demokrati, in dva člana kmetijske zveze. Prihodnja seja bo jutri.

p Nemiri na Češkem. LDU Toplice (Češko), 27. maja. (DKU) Danes depoldne so izbruhnili v Toplicah resni nemiri. Množica, ki se je zbraja iz vsega mesta in okolice, je opleniла venko število trgovin. Šele proti poldnevni se je posrečilo policiji in čehoslovaški poštadi vpostaviti red z nasadnimi baioneti in z revolverji. Popoldne pa se je ponovilo zbiranje množice v še večji meri. Tudi v Turnu pri Toplicah se je plenilo; moralo je nastopiti vojaštvo, ki je oddalo tri salve. Ni znano, koliko je ranjenih.

Iz pohraile.

k Cerkevno odlikovanje. Ob birmovanju v Trzinu dne 25. t. m. je premil. gospod knezoškof imenoval svojim duhovnim svetnikom g. župnika Jožefa Potokarja.

k Birmovanje v Trzinu. Izredno slovesen je bil sprejem presvitega g. knezoškofa ki je prišel k nam iz Kovorja. Gasilci na konjih in par Orlov mu je jahalo do Kovorja nasproti. Prvi sprejem je bil v Bistrici, kjer ga je ondodni načelnik g. Aliančič pozdravil. V trgu ga je pozdravil načelnik požarne brambre pred svojim slavolokom, sredi trga je občina postavila krasen slavolok častnemu občanu svojemu. Pred šolo ga je pričakovala duhovščina, šolska mladina z vsem učiteljstvom. Pred cerkvijo ga je pozdravil na prvo tržni župan g. Ahačič na čelu skoro polnoštevilno zbranega občinskega odbora, za njim uradništvo, vsa katoliška društva in Marijine družbe, ki so tu čakale z zastavami. Vse šolske sobe, kjer je prisostvoval presviti izpraševanju iz verouka so bile okrašene z zelenjem in cveticami. — Pred šolo pri sv. Anji je pozdravil knezoškofa g. župan Ankele, šolska mladina in ženstvo. V imenu občine sv. Katarine, v kolikor spada

pod tržiško župnijo ga je pozdravil občinski zastopnik A. Godnov. — Enako sjaen je bil tudi odhod presvitega iz Trzica. Ves trg je bil v zastavah. Poleg narodnih zastav so visele švicarska, angleška, ogrska. Izvedelo se je bilo, da se odpelje presviti v Pariz, da pred ondodnimi velemožmi zastopa Slovenijo. Zbral se je na trgu občinski odbor z g. županom, šolska mladina z učiteljskim zborom, društvo sv. Jožefa, podporno društvo, Orli, Marijine družbe, bratno društvo, Sokol, požarna bramba vsi z zastavami. Po prisrčnem nagovoru gosp. župana, ki je želel srečno pot in mnogo uspeha presvitemu v Parizu je pevski zbor društva sv. Jožefa zapel eno narodno pesem. Med »živijo« klci se je odpeljal deželni avtomobil z knezoškofo, kateremu je sledil še drugi voz z domačo duhovščino.

k Trgovski promet v notranjosti. Slovenski trgovski, industrijski in obrtni krogi se opozarjajo, da se kakor v našem skupnem gospodarskem, kakor tudi v svojem lastnem interesu poslužujejo napram svojim klijentom iz Srbije največje kulance in se ogibljuje vsega, kar bi utegnili roditi nevoljo in postaviti v slabo luč našo slovensko trgovino in industrijo. Kompenzacijski posli, ki jih je porodila potreba in pomanjkanje vojnih časov, morajo v notranjosti države prenehati, ker povzročajo velikansko škodo našemu gospodarskemu pokretu. Osebito pa niso ti posli na mestu napram Srbiji, ki je v tej vojni največ trpela in se mora šele obnavljati v vsakem oziru. Naša dolžnost je, da z vsemi silami delamo nato, da preide Srbija zopet v normalne razmere, da se gospodarsko okrepi in v vsakem oziru uredi, ker šele tedaj bo mogoč popoln razvoj naše mlade države.

k Nagrade. Ministrski svet je odobril predlog finančnega ministra dr. Momčila Ninčiča, da se izplačajo vsem onim, ki podpisajo v pravem času do 1. junija t. l. naše prvo državno posojilo, posebne nagrade. Podpisovateljem državnega posojila se bodo namreč izplačale pri izmenjavi kron v dinarje nagrade po 5 K za vsakih podpisanih 100 K državnega posojila. Kdor bo največ podpisal, dobi na ta način tudi največjo nagrado.

k Poziv užitniškim uradnikom v Jugoslaviji na štajerskem. Prosijo se vsi užitniški uradniki, da se osebno ali s pooblastilom zanesljivo udeležijo velevažnega sestanka, kateri se vrši dne 4. junija 1919 v Narodnem domu v Celju. Čas je kratek, ne zamudite ga, ker brez organizacije ni dandanes življenja, ampak trpljenje in nepotrebno vpitje naše usode po časopisih. Vlada bo gotovo naše upravičene zahteve izpolnila, samo jih moramo pojasniti vladi.

k O čekovnem prometu. Ako želi lastnik čekovnega računa, da izplača blagajna čekovnega urada v Ljubljani komu takoj znesek v gotovini, izpolni ček in ga izroči tej osebi. Ta nese ček v blagajno poštnega čeka, urada v Ljubljani, kjer se ji takoj izplača nakazani znesek. Tak ček se imenuje blagajniški ček in mora biti takole izpolnjen: Kraj, datum, mesec in leto, znesek v številkah in besedah, to se izpolni kakor navadno. Pod zneskom, ki

je zapisan z besedami, je na čeku prazen prostor, kamor se navadno zapiše ime in naslov osebe, ki naj ji čekovni urad izplača nakazani znesek. Pri blagajniškem čeku se pa ta prostor izpolni z debelo črto. Podpisan mora biti blagajniški ček ravno tako, kot vsak drug ček. Na blagajniškem čeku torej tisti, ki naj mu blagajna čekovnega urada izplača nakazani znesek, ne sme biti naveden z imenom. Zato izplača blagajna tak ček vsakomur, kdor ji ga prinese. Ona samo pregleda, če je ček pravilno izpolnjen in pravilno podpisan. Če je to v redu, ga izplača vsakemu, ki ga ji izroči, ne glede na to, ali je upravičen prevzeti denar ali ne. Ni pa treba, da mora tisti, ki ima v rokah blagajniški ček, sam iti po denar v blagajno čekovnega urada. Če želi, da se mu pošlje denar na dom, naj napiše na zadnjo stran čeka opombo: »Za plačilo v gotovini A. B. v C.« in pošlje ček po pošti čeka, uradu v Ljubljani. Ta mu potem pošlje nakazani znesek po pošti s poštne prosto nakaznico. Če je pa tisti, ki ima v rokah blagajniški ček, tudi sam lastnik čekovnega računa, lahko napiše na zadnjo stran blagajniškega čeka: »Za pripis na čekovnem računu št. . . . A. B. v C.« in naj pošlje blagajniški ček poštnemu čekovnemu uradu v Ljubljani in ta mu bo ta znesek pripisal na njegovem računu in ga bo obvestil o tem z računskim izpiskom. Zbiranih čekov, to so blagajniški čeki, na katerih je pristavljen giro na korist kake določene osebe, blagajna poštnega čekovnega urada ne sprejema.

k Vabilo k občenemu zboru društva odvetniških in notarskih uradnikov za Kranjsko s sedežem v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo, dne 1. junija 1919 ob 9. uri popoldne v hotelu »Ilirija«, Kolodvorska ul. Spored: 1. Poročilo vodstva: a) Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora; b) poročilo tajnika; c) poročilo blagajnika; d) poročilo nadzorstva. 2. Volitev društvenega vodstva: a) predsednika; b) sedmih odhormikov in dveh namestnikov; c) dveh nadzornikov. 3. Samostojni predlogi. Ker gre za vprašanje, ali naj društvo še obstoja v nadalje in ker so sedanji resni časi posebno važni za združenje vseh tovarišev v trdno zvezo, pričakuje vodstvo, da se občenega zbora udeležijo vsi p. n. stanovski tovariši in tovarišice. — Vodstvo.

kr Glavne skupščina glavne Gospodarske Zadrugne Zveze. Belgrad, 28. maja. Glavna skupščina Gospodarske Zadrugne Zveze, ki bi se imela vršiti v Belgradu dne 31. t. m., je preložena na 14. junij.

k Ultimatum je stavila naša vlada... Že zopet! Saj pravimo, ta naša vlada! Nikdar ne bo vojne konec. V Belgradu kujejo same ultimat! Da, da, ti Srbil Sedem let se že tepejo, pa še nimajo dosti. Pa komu je stavila vlada ultimatum? Vsem, celemu svetu. Kaj? Saj se še italijanskih pritlikavcev ne moremo otresti, niti koroških golšarjev. Kje bomo pa jemali vse potrebno? — Prijatelji, le pomiri se! Le posezi v žep in sicer precej globoko. Naša vlada je stavila ultimatum z rokom do 1. junija vsem v svrhu podpisovanja našega prvega državnega osojila. Kdor do tedaj ne bo podpisal, se bo kesal, ker bo pozneje vse prepozno.

k Pisarna za zasedeno ozemlje je izdala brošuro »Jugoslovanska žena za narodovo svobodo«. Brošura, ki obsega jedrnat in stvarne črtice naših najboljših pisateljev, je v teh dneh, ko se za dolgo odloča naša usoda, tem večjega pomena. Jugoslovanske žene, segajte pridno po njej. Naroča se v vseh knjigarnah, Cena 2 K.

kr Belgrajska medicinska fakulteta. Belgrad, 28. maja. Istočasno z ustanovitvijo medicinske fakultete na belgrajski univerzi se bodo ustanovili tudi tečaji za farmacijo.

k Koroški begunci. V dneh bede in borbe smo pribežali koroški Slovenci čez visoke gore k bratom dežele bele Ljubljane in zelene Štajerske. Srce nas je vedno vleklo v naše središče, v belo Ljubljano, ki je pomenila višek naših nad. A nikoli nismo mislili, da bomo došli oropani, brez imetja. Korošci smo po svojem naruri optimisti, veselega srca, ljubimo petje — saj poznate naše pesmi — najbolj čuvstven del Slovencev. Iskali smo pri Vas zavetje; našli smo ga, a še več, našli smo pri Vas srce. Na mah ste nam segali iz vseh krajev v roke ter pomagali. Dan na dan čutimo Vaše sočustvovanje ne samo v besedah in po listih, temveč tudi v velikodušni radodarnosti. Bodi izrečena naša najtoplejša zahvala vsem listom, ki bodrijo rojake, da nam prihajajo na pomoč. Posebno pristrčno pa se zahvaljujemo združenemu ženstvu z gospo dr. Tavčarjevo na čelu, ki so se zavzele za nas s samo ženskemu srcu pripojeno ljubkostjo. Prosimo slavno občinstvo, če bodo prišle v teh dneh ljubljanske dame kot prosilke za nas koroške begunce k Vam, da jih blagohotno sprejmete nam v pomoč, sebi v čast in celemu narodu v zadoščenje. — Odbor koroških beguncev v Ljubljani, Poljanska cesta 4.

Iz Ljubljane.

I Povhetova dvajsetletnica. Gosp. Povhe, član deželnega gledališča, bo obhajal v ponedeljek dne 2. junija dvajsetletnico svojega neumornega delovanja na našem odru. Pri slavnostni predstavi bodo peli opereto »Mamzell Nitouche«, v kateri bo nastopil v vlogi Celestina; kot tak se je našemu občinstvu že zelo prikupil in toplo priporočil. To bo druga obletnica v letošnji sezoni.

I Anton Funtkovo »Tekmo«, ki bi moral biti po pisateljevi izjavi »tragedija častihlepnosti«, so igrali dijaki ljubljanskega učiteljskega sinoda v dramskem gledališču »v prid Cankarjevemu spomeniku«, kakor je bilo povedano na gledaliških listih. Da je bila izbira »Tekme« za dijaško predstavo najbolj srečna, ne morem trditi. Drama zahteva notranjega doživljanja in poglobitve, ker drugače nikakor ne more vzbuditi v nas onega umetniškega ugodja, ki ga zahtevamo od umetnine. Dasi so se igralci potrudili na vso moč, da bi zadovoljili sebe in občinstvo, so se mogli povspeti samo mestoma do te višine, dočim je ostalo mnogo neoznačenega in zasenčenega. Najbolje se je uživala v ulogo Sta-

na, ki je bila v začetku sicer nekoliko nesigurna, a se je tekom dejanj bližala umetniškemu liku. Motil pa me je tu in tam njen sekajoči naglas in trenutna negotovost. Njej se je hotel približati Grušč, kar se mu pa ni povsem posrečilo. Lesovin in Danej pa nista bila tekmeča na pravem mestu, preveč sta pozabila na ono, kar ju loči v dva stopnjevale in padaje nasprotujoča si tipa. Tekma in »tragedija častihlepnosti« je ostala zabrisana v polmraku. Helena se je pridružila vsem nekako v sredini, o slugi pa ni mogoče ničesar povedati. Reči pa moramo, da so bili igralci z ljubeznijo pri delu in da niso hoteli zaostati za drugimi letošnjimi dijaškimi predstavami. Režija je bila dobra. Gledališče je bilo, če izvajamo nekaj lož, napolnjeno, seve predvsem od mladih ljubiteljev dramske umetnosti. Občinstvo je igralce navdušeno pozdravljalo. Lesovinu je bil darovan velik lovorov venec, Stani pa šopek cvetic. J. S.

I Nove skladbe. V kratkem bodo izšli trije solonapevi, ki jih je zložil mladi slovenski skladatelj Marij Kogoj. Ta je v našem glasbenem svetu že znana osebnost, ki je začrtal v glasbeni umetnosti svojo samostojno pot. Svoje kompozicije je priobčeval v »Cerkvenem Glasbeniku«, »Novih Akordih« in »Dom in Svetu«. Rodom je Goričan in je študiral na Dunaju na konservatoriju pri znanem komponistu Franu Schrekerju in pozneje pri Arnoldu Schönbergu. Skladbe se tiskajo pri enem izmed najboljših podjetij na Dunaju. Skladatelj bo izdal v najkrajšem času svoja nadaljnja dela.

I »Žongler naše Preljube Gospe«. Ta lepa opera slavnega francoskega skladatelja J. Masseneta je ena najboljših stvari, kar smo jih videli letos na našem odru. Stvar je vsekakor zanimivo zamišljena, po svoji izdelavi globoka; ne glede na opero samo, je bilo to delo tudi dobro naštudirano in dobro podano, kar se tiče igre in petja. Najbolj nam je ugajal Stepanovski, a v splošnem so bili vsi igralci dobri, tako da smo šli ta večer v vsakem oziru zadovoljni iz gledališča. Dekoracije niso bile najslajnejše, a nikakor ne slabe. Pevci in dirigent so dobili v hvaležno priznanje obilo vencev in šopkov od občinstva.

I Zemljepisno-zgodovinski odsek slovenskega profsorskega društva naznanja, da se vrši sestanek profesorjev-zgodovinarjev in zemljepiscev v soboto dne 3. maja t. l. ob 17. uri na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Na dnevnem redu je poročilo gospodov, ki so prevzeli spisovanje učnih knjig za zemljepis in zgodovino, o dovršenem delu, dalje referati o bodočem učnem načrtu za navedena predmeta. Zato se vabijo gg. profesorji zemljepisci in zgodovinarji, da se udeležijo sestanka polnoštevilno.

I Brez listin. Danes dopoldne je vprašal eden mestnih stražnikov pri jubilejnim mostu nekega mladeniča po vojaških listinah. Mladenič ni imel nobenih izkazil pri sebi in je zatrjeval, da je star šele 16 let. Ko ga je stražnik hotel aretirati, se je ta branil na vso moč. Mladeniča so morali s silo vkleniti in ga odpeljati proč. Mnogoštevilno občinstvo, ki se je nabralo, se je

zgražalo nad brutalnim postopanjem praaretaciji, posebno nad tem, da je pri tem pomagal nek meščan na ta način, da je mladeniča davil za vrat.

I Našla se je otročja čepica na Sv. Petra nasipu. Kdor jo je izgubil, dobi jo nazaj na Ambroževem trgu št. 3, III. nadstr.

Po svetu.

s Zakonski stan. (Indijska legenda). Ko je vsemogočni Mahadeva ustvaril prekrasno Indijo, je zletel na zemljo, da bi jo občudoval. Vsled njegovega leta je zavel gorak, vonjav veter. Prevzetne palme so klanjale pred Mahadevom svoje vršičke, in pod njegovim pogledom so zavele čiste, bele, ljubke, vonjave lilije. Mahadeva je vtrgal eno izmed najkrasnejših in jo je vrgetel v lazurno morje. Veter je zvalovil kristalne vode in zakril prelepo lilijo z belo peno. V tem hipu je iz te penaste kitice zacvetela žena, — ljubka, bela, vonjava ko lilija, lahka ko veter, izpremenljiva kakor morje, s sijajno krasoto ko morska pena in kakor ona hitro minljiva.

Žena je najprej pogledala v kristalne vode in zaklicala:

— Kako krasna sem!

Potem se je ozrla okoli sebe in rekla:

— Kako krasen svet!

Stopila je iz vode na breg — suha. Odsihmal pridejo žene iz vode vedno suhe.

Pri pogledu na ženo so zacvetele cvetlice na zemlji, a z neba so se ozrli milijoni radovednih oči nanjo. In te oči so vzplamtele od navdušenja. Venera je vzplamtela od zavisti — zato sveti silneje, kakor mnoge druge.

Žena se je izprehajala po prelepih gozdih in travnikih in vse krog nje je strme utihnilo. Ali ženo je to omrzilo, da je zaklicala:

— Oh, vsemogočni Mahadeva! Ustvaril si me tako krasno! Vse sem očaral, ali nič ne slišim, nič ne vem o tem očaranju, vse je strme utihnilo.

Ko je slišal Mahadeva te očitke, je ustvaril brezštevne ptice. Brezštevni ptiči so prepevali očarajoče pesmi o krasoti prelepe žene. Žena je poslušala in se smehljala. Ali naenkrat ji je vse to presedalo.

Žena se je začela dolgočasiti.

Oh, vsemogočni Mahadeva! — je vzdihnila. — Prepevajo mi v srce segajoče pesmi, v njih pravijo, da sem prekrasna. Ali kakšna krasota je to, ako me noče nihče objeti, ako me nihče ne poljubi!

Tedaj je Mahadeva ustvaril krasnega gibčnega gada. Ta je objemal prekrasno ženo in se je splazil okoli njenih nog. Pol dne je bila žena zadovoljna, ali potem se ji je gad prigibal in je vzdihnila:

— Oh, če bi bila v resnici krasna, bi me poskušali prenarediti. Slavec poje prelepo, a oponašavec ga posnema.

Da bi potolažil ženo, je vsemogočni Mahadeva ustvaril opico. Opica je bila podobna ženi v vseh kretnjah in žena je bila zadovoljna šest ur, ali potem je s solzami v očeh vzdihnila:

— Tako krasna, tako prekrasna sem! O meni prepevajo, objemajo me, plazijo se okoli mojih nog in ponarejajo me. Obču-

dujejo me in zavidajo mi tako, da me je že strah. Kdo me bo torej branil, če bi mi hotel kdo škodovati.

Mahadeva je ustvaril silnega, močnega leva. Lev je stražil ženo. Žena je bila tri ure zadovoljna, ali čez tri ure je zaklicala:

— Prekrasna sem! Laskajo se mi, jaz pa nikomur. Ljubijo me, jaz pa nikogar! Saj vendar ne morem ljubiti tega orjaškega strašnega leva, ko čutim strah pred njim!

In v tem trenutku je na željo Mahadeva stal pred ženo majhen, zal psiček.

— Kako ljubka živalica! — je vzklikala žena in ga začela ljubkovati. — Kako ga imam rad!

Zdaj je imela žena vse, ni si mogla želeči ničesar več. To jo je ozlovoljilo. Udarila je psička, psiček je zacvilil in zbežal, udarila je leva, lev je zarjul in odšel, — stopila je na gada, — gad je zasikal in se splazil izpred nje. Opica je utekla, a ptiči odleteli, ko je žena zakricala na nje...

— Oh, jaz nesrečnica! — je vzdihnila žena in vila z rokami, — laskajo se mi, hvalijo me, kadar sem dobre volje, a vse zbeži, ko se razjezim. Kako sem zapuščen! Oh, vsemogočni Mahadeva, zadujkrat te prosim: ustvari mi bitje, nad katerim se bom lahko razjezila, bitje, ki ne bo imelo poguma zbežati od mene, kadar bom razkačena; bitje, ki bo primorano potrpežljivo prenašati vse udarce. — Mahadeva se je zamislil — in ustvaril ji je namesto vseh teh živali — moža.

s **Kako potujejo Parižanke.** Slovenska gospa ne jemlje s seboj na pot bogve kaj prtljage in nepotrebne gizdavosti v toaletah. Tudi razumne Angležinje, ki so danes največje in najbolj izvedene popotnice, ravnaajo tako. Večkrat jih je videti na potovanju samo z enim ploskim pripravnim paketom, ki ga lahko neso same s kolodvora v hotel. Vse kaj drugega v tem oziru so Francozinje, posebno Parižanke. Te jemljejo s seboj cele skladanice obleke, čevljev, klobukov in drugih predmetov, ki so jim »neobhodno« potrebni. In te gospe ne potujejo v prvi vrsti za svoj užitek, ampak zato, da bi s svojim chicom in s svojimi toaletami zavajale vojo okoli v strmenje. In po tem je tudi taka odprava modne dame. Neka pariška modna dopisnica piše, da mora prava Parižanka imeti s seboj na potovanju najmanj pet kovčegov. En stoječ kovčeg kakor omaro, kamor se obeša obleka, potem kovčeg za perilo, za klobuke, za čevlje itd. Pa ne samo to. Ta ali ona vleče s seboj i razne predmete, da bi »rešila dolgočasno hotelsko sobo banalnosti«. Tako ima s seboj uro v elegantnem usnjatem loku, razne bibelote in navsezadnje še vaze za cvetlice, družinske fotografije in bogve kaj še vse. Sama potuje v sivi popotni obleki, ki klubuje prahu in dežju. Priročni plašč nosi ali na sebi čez žaket, ali ga pa nese na roki, ker ne nosi nobene prtljage, razen ročnega kovčega. Ta »čudoviti« plašč ji omogoči, da se pri obedu pokaže kakor elegantna dama. To je tisto atlasovo »kimono«, ki se da obrniti. Na eni strani je temno, na druga pa svetlo in je tako narejeno, da šivov ni videti niti s le, ne z one strani. Tudi ovratnik, manšete, gumbi so tako napravljeni na obeh

straneh, da se lepo prilagajo. Kar se tiče klobukov, popotuje Parižanka v lahki svileni toque, s katerim zakriva celo uho. Ta toque »a la Willette« služi za temelj vsem pokrivalom glave, ki jih rabi na potovanju, s predpogojem, da ima potujoča dama tri ali štiri kose temne svile ali kaj drugega finega blaga, ki ga potem z iglo izpremeni v lep večerni ali dnevni turban. Aigretta more biti zavita v močnejši papir; cvetlica za na klobuk ali modrec in trak, s katerim okraši klobuk ali pa ga ima za pas, ne vzame dosti prostora. Popotna torba je zagrnjena z muslinovim ovojem, ki se da prati kakor robec in se v nekaj minutah posuši ter ga ni treba likati. Največ prostora vzamejo modni dami vsakršne obleke. Nekatera si vzame sicer samo dve, ali s svojo spretnostjo jih ume napraviti iz njih sedem ali osem. Zavijske dva atlasova fourreau, eno črno, drugo belo. Te toalete so jako preproste, brez ovratnika, s kratkimi rokavi in čipkami. Ako je mogoče, so bluze in krila razdeljena, da se lahko zamenjavajo. K obema kriloma spada tunika s čipkami, ki se s posebno vložko lahko nosi podnevi ali zvečer. Z nakitjem okrašena tunika se dobro prilaga na belo kakor na temno obleko. Lahko se rabi za v gledališče kakor tudi pri obedu v hotelu. In to je važno za Parižanko, zakaj lepo oblečena nastopa tako v gledališče kakor pri obedu. Pariška potovalka ima najmanj tri bluze s seboj, dve iz čipk in eno iz pravega volnenega krepa s preloženim ovratnikom. Perilo v kovčegu Parižanke je gladko brez vseh volanov, ki bi se mečkali. Obutev je spravljena v posebnem kovčegu in si lahko mislimo, da je dobra izbira. Samo čevljev iz antilopne kože Parižanka ne mara, ker njih oskrbovanje zahteva preveč časa. V mali torbici pa ima jutranji suknjič v obliki kimona s svileni pongejo in k temu lepe brezpetnike, tako da ji pri prenočevanju ni treba odpirati kovčega. Predaleč bi zašli, če bi našli, kaj vse jemlje Parižanka na potovanje, posebno v svojem kovčegu za toalete, ki je podobno majhni lekarni. Kakor doma, tako je tudi na potu obdana s premnogimi koketnimi drobnostmi, saj bi sicer ne bila Parižanka. Nam pa je vsekako potovanje Angležinje bolj všeč.

s **Nemški tiskarski vlak v Versaillesu.** Sestavljanje nemške spomenice je bilo naltelo na tehnične težkoče. Zato je naprosila nemška delegacija Clemenceauja, če smejo poslati Nemci v Versailles tiskarski vlak, ki bo postavljen poleg kolodvora v Versaillesu. Vlak bo imel vse tiskarske priprave s seboj. Nemogoče bi bilo izdelati spomenico na drug način, posebno ker jo je treba tiskati v različnih jezikih in jo je poleg tega treba tiskati v precejšnjem številu.

s **Prebrisanci.** V Frankobrodu so ujeli in aretirali celo »amerikansko misijo«, ki je obstojala iz šest častnikov. Stotnik, ki jih je vodil, je bil zelo podoben nekemu Ludoviku Ortlu iz Frankobroda, ki je že več mesecev vlekel za nos nemške in ententine oblasti. Ker je vedel, da bi mu kot nemškemu oficirju ne cvele rožice, je no-

sil amerikansko uniformo. Posrečilo se mu je, da je dobil dovoljenje za prosto vožnjo po vseh železnicah. Pred nekaj časa se je pojavil v Holzmündu in je dejal, da naj mu dajo rumunske civilne ujetnike, ki jih je potem spremil do Rumunije. Bil je v zvezi z Mackensenom, sklepal je pogodbe s Čehoslovaško republiko ter je bil v priateljstvu in poznanstvu z vsemi ententnimi misijami. V Berlinu ga je nekoč policija ustavila, ko so pa pregledali vse papirje, so se mu morali lepo opravičiti.

s **Drag las.** Bilo je prav mrzlo, januarsko jutro leta 1848. K pariškemu brivcu, ki je ravno obdeloval starega imenitnega gospoda, pride jako lepa, a revno oblečena deklica. Globoko zardi, ko ponudi brivcu svoje krasne lase v nakup. Pravi pa, da mora imeti zanje 60 frankov. Joka in pripoveduje, da ji leži mati bolna doma in da so bratje in sestre lačni. Brivec potegne kito skozi prste in ji ponudi 20 frankov. Več ne more dati, pravi, lasje so sicer čudežno lepi, a žalibog črni, in takih dobi vsak dan dosti naprodaj. Glas se ji trese, ko ga prosi, naj ji da vsaj 40 frankov, a brivec skomizgne z rameni. Že se je hotela deklica vvesti, da bi si dala odrezati lase, magari za 20 frankov, ko stari gospod vstane. Ves čas je bil sledil barantanju z največjim zanimanjem. Imel je v roki dva bankovca, dal ju je deklici in jo vprašal: »Ali mi hočete prodati za ta denar lase?«

Ne da bi gledala na bankovce, šepeče deklica: »Da, gospod.«

Stari gospod vzame brivcu škarje iz rok, si skrbno izbere en sam dolg las in ga odreže. Dene ga v svojo denarnico, stisne osupli deklici prijazno roko in zapusti brivnico.

Sedaj šele pogleda deklica oba bankovca. Vsak se je glasil na sto frankov. Torej dvesto frankov za en sam las! Može ali neumen ali pa angleški lord, reče jezni brivec, ki mu je ušla dobra kupčija. Deklica leti ven, da se zahvali dobremu staremu gospodu. Zagleda ga ravno še, ko vstopi v lep hotel prav v bližini. Vpraša vratarja in ta ji odgovori, da gospod ni neumen in tudi ne angleški lord, temveč nemški učenjak Aleksander Humboldt. Mudil se je takrat v Parizu po političnih opravkih.

s **Umivanje z mrzlo vodo** zjutraj na vse zgodaj, je priporočljivo samo ljudem, ki so močnega zdravja. Takim ljudem vzbuja tako umivanje prijetno občutje. Pri ljudeh, ki so nežnih živcev, pa to ni vedno na mestu. Človeško telo pove že samo, kaj mu prija ali ne. Kdor ima grozničavo občutje, mu je to v znamenje, da njegovo telo ne prenese nagle menjave temperature. Vendar pa sveža voda ne more vedno škodovati; škoduje le tedaj, če se umivamo z njo takoj, ko stopimo iz gorke postelje. Najbolje je, če se umijemo prvo z mlačno vodo do čista in se potem oplaknemo z mrzlo vodo. Ta način umivanja človeka osveži in ohrani kožo mehko.

s **»Arbeiter Zeitung«.** Mažarska pošta na upravo naznanjuje, da je radi agitacije proti integriteti mažarskega področja odvzel poštni debit vsem listom, ki izhajajo na Dunaju, razen »Arbeiter Zeitung«.

s Ceremonija v Saint Germainu. »Journal« prinaša popis ceremonije, ki se je vršila pred par dnevi v Saint Germainu. Ko so se zbrali vsi zastopniki in funkcionarji ententnih držav, so šli preko dvorišča Henrika IV. v vestibul in od tu v znamenito oktogonarno dvorano, kjer je bil rojen Louis XIV. Ta dvorana je še vedno tako urejena, kot nekdanje, staro pohištvo in slike Marije Medici, Henrika IV. in Henriette. Na kaminu je kip Ludovika XIV. z napisom: V ti sobi se je rodil Ludovik XIV. dne 5. septembra 1638. — Pooblaščenca entente so se usedli, njim nasproti pa zastopniki Anglije, Francije, Amerike in Italije. Avtomobili z avstrijskimi delegati so prispeli točno ob 3. uri in 20 minut. Delegatov je bilo pet: Renner, Klein, Peter, Eichhoff in Schiller. Renner je imel cilindar, sive rokavice in lakaste čevlje. Francoski časopisi hvalijo njegovo elegantno toaletto in zadržanje, zamerijo mu samo, ker ima široko, srebrno verižico pri uri. Poveljnik Bourgeois je pozdravil vojaško, odprl vrata in peljal delegate v dvorano. M. Cambon je spregovoril nekaj besed v francoščini, nakar mu je Renner odgovoril v nemščini in mu podal pooblastilo, ki so se nahajale v listnici iz rumenega usnja. S tem je bila ceremonija gotova. Trajala je ravno dve minuti. Avstrijski delegati so se vrnili na svoja stanovanja, ostali pa so pregledali двореc in dvorano, kjer bo podpisan mir.

s Zlate poroke. Zlata poroka je že sama na sebi velika znamenitost, ker v današnjih dneh malokateri par doživi petdeset let skupnega življenja. Je pa dosti ljudi, ki čutijo potrebo, da praznujejo ta redki praznik še na poseben način, da pomirijo svojo nečimernost in veselje po posebnostih. Tako je praznoval leta 1897 v Devinu na Nemškem neki konjederec, obenem rabelj, svojo zlato poroko skupaj s sinom, ki je praznoval srebrno. Da je bil praznik dostojnejši, je povabil vse konjederce iz cele Nemčije in res jih je prišlo 230. Istega leta mesca avgusta je praznoval švicarski vodnik Kristijan Almr v Grindelwaldu svojo zlato poroko na prav čuden način. Njegova žena še nikdar ni bila na kaki gori, na katere je mož tujce tako pogosto vodil. Da pokaže, kako je še krepak, je nesel Almier ženo na hrbtu na 3000 metrov visoko goro. Gori so ga pa že čakali turisti in poroko primerno zalili. — Neki Ivan Dorman je bil spoznal svojo ženo kot mlad mož v pariški jetnišnici. Ko je prišel ven, jo je poročil in šla sta v Ameriko. Ko sta bila poročena že skoro petdeset let, sta sklenila praznovati zlato poroko v kaki jetnišnici, in sicer v Parizu. Peljala sta se v Pariz, tam napravila neki zločin in obsodili so ju na par let ječe. A kmalu bi ne bila dosegla svojega namena, ker so moški v različnih jetnišnicah, ne skupaj. Dorman je zato prav hitro napravil prošnjo, naj ga zaprejo skupaj z ženo, ker se bliža dan zlate poroke. Ugodili so mu. — Neki Cantle, kmet v Jorkširu, je praznoval zlato poroko z rokoborbo. V mladosti je bil slaven rokoborec in tudi kot zlatoporočnik še zelo močan. Oznanil je, da se boče na dan zlate poroke metati s 50 mladimi možmi in da bo vsakega vr-

gel v dveh minutah. Vsak tekmeč je moral plačati pet tolarjev. Devetnajst jih je že spravil na tla, a pri dvajsetem je imel smolo. Spodrsnilo mu je, padel je in si zlomil ključnico. S tem je bila rokoborba končana. — Stari plesalec po vrvi Richardson je praznoval v Springfieldu v ameriški državi Illinois zlato poroko na sledeč način. Blizu tam gre čez reko železniški most v višini 60 metrov. Richardson se je hotel postaviti in je rekel, da bo peljal na dan poroke svojo ženo v samokolnici po ograji mosta čez reko. Ograja je bila zgoraj samo devet col široka (cola je 2.54 cm), torej niti 23 centimetrov, in stari plesalec je nekoliko preveč zaupal v svojo moč. Veleter je bil zelo močan, ni se mu mogel zadosti upirati; in ko je napravil Richardson dve tretjini pota, se je začel tako gugati, da je skočil le z največjim naporom na most z ženo vred. Samokolnica je pa padla v strugo in se na skalah razbila na kosce. — Oktobra 1902 so praznovali v francoskem departementu Finistre trije bratje Guemener na isti dan zlato poroko. Možje so bili stari 82, 78 in 76 let, žene pa 80, 72 in 79. Sivolasi pari so bili vsi prav zdravi in so z velikim tekom jedli in pili. Razen drugih sorodnikov je bilo navzočih 23 sinov, vnukov in pravnukov. Neporočena sestra treh zlatoporočnikov, 81 let stara dama, je presenetila svatovsko družbo s precejšnjim številom samoplesov.

s Pogreb mravelj. Da imajo mravlje najbolj urejeno gospodarstvo, je znano. Da kaznujejo zločince in jih tudi usmrtijo, to tudi vemo. Pa povejmo še kaj o pogrebi. V zapiskih Linné-jeve družbe v Londonu beremo poročilo o takem pogrebu. Poslala ga je dama Hatton iz Sydneya v Avstralijo, videla je pogreb na lastne oči.

Slišala je nekega dne vpitje, vpil je njen štiri leta star sin. Njegovo telo je bilo vse objedeno od rdečih mravelj, na kojih gnezdo se je bil vsedel, ne da bi vedel zanj. Z njeno in njene dekle pomočjo so mravlje odstranili, kakih dvajset je bilo mrtvih na tleh.

Ko pride gospa pol ure pozneje zopet tja, vidi, da so mrtveci obdani od velikega števila živih. Videla je, da se bo nekaj zgodilo in radovedno je čakala, kaj bo. Štiri ali pet se jih je odstranilo od drugih in šle so na grič, na katerem je bilo veliko mravljičje gnezdo. Gredo notri in pridejo čez 5 minut zopet ven, sledijo jim druge. Vstopijo se v vrsto in letijo tja, kjer so ležali mrtveci. Dve mravlji gresta naprej in dvigneta truplo mrtve tovarišice, sledita dve drugi brez bremena, potem spet dve z mrtvo mravljo in tako naprej. Spreved šteje nazadnje 40 parov. Procesija gre počasi naprej, zadaj pa kakih dvesto mravelj, neredna četa. Od časa do časa sta se nosača znebila bremena, in nosila sta ga onadva, ki sta korakala zadaj. Tako so prišli, menjaje se, do nekega peska blizu morja. Spremostvo je sedaj začelo kopati jame, v vsako so položili mrtvo mravljo. Potem so pa delali spet naprej, dokler niso bili vsi grobovi zasuti.

Čeprav je morebiti to slučaj, kjer so na prav svečan način pokopali junaške

branitelje gnezda, vendar vemo, da imajo mravlje zmiraj posebna pokopališča za svoje mrtvece. Opazovali so to zlasti Angleži Cook, Lublock in Farren White. Posebno opazovanje Farrena Whita so mero-dajna. Bil je duhovnik in se je za pogrebne obrede prav res zanimal. Nekoč je stresel del gnezda navadne poljske mravlje v veliko stekleno posodo; delavci so seveda takoj začeli graditi nove hodnike in izbe. Ker so se pa najbrž preveč trudili, jih je več obležalo mrtvih na tleh; spravili so jih na vrh gnezda in tam na tla, kakor kake ponesrečence. Tam so obležali, ker je bilo nemogoče spraviti jih po gladkih steklenih stenah jetnišnice ven na prosto.

Da bi jih pri delu okrepčal in ker je mislil, da so mravlje lačne, je postavil Farren tri majhna z medom napolnjena korita iz papirja na površino gnezda. A niso planile na med, kakor to naredijo običajno, temveč porabile so korita za pokopališča in nosili so mrličje notri. Po treh dneh je bilo v enem koritu 140 mrtvih, v drugih dveh pa po 180. Tako so delale tudi z vsako drugo posodo. Če je bilo mogoče, so splezale z mrličem tudi po gladki steni navzgor, samo da so se ga znebile. Skoro gotovo poznaio mravlje prav dobro pogubni vpliv gnajočih mrličev na zdravje drugih.

Pač pa je, kakor pravi Farren, skrb za žive vendarle večja kakor strah pred mrtvimi. Nekega dne vidi delavko, ki je nesla mrtvo mravljo iz gnezda, da jo pokoplie. Položi breme na tla, da se za trenutek odpočije. Pogleda naokoli in vidi bubo, ležečo na tleh, ki si seveda ni znala pomagati naprej; nabrže so jo slučajno tam pozabili. Opazujoča mravlja takoj opusti mrliča in nese bubo kar mogoče hitro v gnezdo nazaj. Mrtvi naj le počaka, živi ima prav, tako si najbrže mislijo tudi mravlje.

Začetki igravnice Monte Carlo.

Moč strasti se nam kaže najbolj očitno v kneževini Monaco, ki je vzrasla v dobrih tridesetih letih iz borne vasice s 600 prebivalci v svetovnoslaven kraj, tako bogat in prikupljiv kakor malo drugih na svetu.

Že leta 1002 vidimo na oni pečini prvega prebivalca z imenom Grimaldi, in do leta 1848 vladajo v kneževini Grimaldiji. Obstojala je pa ta kneževina iz treh mest, Monaco, Rocca-bruna in Mentone, dolga je bila tri milje, široka pa povprečno tristo metrov.

Vladali so pod nekako zaščito sardinskih kraljev. Ker so se pa v svojih orlovskih gnezdih do smrti dolgočasili, so se preselili sčasoma v Pariz. Tako n. pr. stari oče Karola III., ki je vpeljal igro, nikdar ni prišel v deželico. Dal je svoja mesta v najem nekemu oskrbniku imenom Chapon. Da dobi najemnino skupaj, prisili Chapon prebivalce, da se morajo zalagati s pšenico in moko izključno le iz njegovih skladišč. Pri nabiranju tega davka je bil zelo strog. Nabral je pa seveda dosti več, kakor mu je bilo naročeno.

Po smrti Honorija V., 1841, je hotel njegov sin in naslednik Florestan I. ob-

skati svojo državo. Videl je, da so njegovi podaniki vsi razjarjeni vseld paševanja oskrbnikovega. Oskrbnik je zbežal, Florestan je pa na javnem trgu razdelil podanikom dvanajst do vrha naloženih voz vina in pšeničnega kruha, kolikor ga je kdo hotel. S tem jih je pomiril. Obenem je odpravil vse davke, a jih je polagoma zopet vpeljal, ker je bil reven mož. V Parizu ni mogel več živeti. Pa se je odločil, da bo prebival v svojem gradu v Monako. Ta danes tako krasni grad je bil pa takrat podoban razvalini. Vrata je premetaval veter semintja, skozi strešne razpoke je deževalo v sobe, po dvoranah in galerijah so gnezdele ptice, nikogar ni bilo, ki bi jih bil podil. A dežela je bila lepa, neprekosljivo lepa. Skale, ki so jo varovale proti severu, so nudile pogled na grad oranž in citron. Srebrnolistne oljke, manjoliče in oleandrovi grmi so šumeli ob gorskih potokih, ob obali je pa sanjalo tucat kmečkih hiš sanje trnuljčice v senci sikomor. Na desni se je dvigal veliki zid Turbie, na levi so pa pozdravljale azurnomodro nebo juga bele hiše sela Bordighera, skrivajočega se v lavorovih gajih — zares podoba raja.

Florestan je še popravljaj svoj grad, ko je izbruhnila revolucija leta 1848. Narodni so dobivali ustavo, tako tudi sosedna Sardinija. Tudi Florestan je bil mnenja, da mora posnemati vzgled svojih knežjih tovarišev in je dal za začetek prebivalcem Roccabruni in Menton jako napredno ustavo. Monačani so pa morali še počakati. Zvečer pa, ko je bila razsvetljava že končana, so dokazovali Florestanu žena in njegova dva ministra, da ni imel prav, da je sedaj suženj svojih podanikov in da se je pregrešil proti božji pravici vladarjev. Florestan je to uvidel, in drugi dan so naznanjali lepaki v Roccabruni in Mentonah, da ustave ni več. Sedaj so se pa državljani uprli, odposlanstvo meščanov je šlo k sardinskemu ministru Cavourju in prosili so ga, naj prikloni obe mesteci Sardiniji. Ta je pa ponudbo odklonil, ker ni bilo zraven tudi mesta Monako. Sedaj sta se pa obe seli sami izrekli za samostojni, a sta glasovali nekoliko pozneje — povodom priklonjenja Nice Franciji — za Francijo. Ostali sta francoski do danes.

Leta 1856. je umrl Florestan in je zapustil krono in vladu sinu Karolu III.

Ta Karol III., ki je umrl l. 1889 kot slep starček, je bil tedaj lep, ponosen kavalir, poln najrazsipnejših misli in želja. Rad je paradiral v krasnih uniformah, obdan od knežjga spremstva. Akoravno so se bili prebivalci Roccabruni in Menton že sami izrekli za Francijo, se je cesar Napoleon III. hotel kljub temu še posebej postaviti in je mesteci »odkupil« za štiri milijone frankov. Gotovo je hotel razsipnega kneza, ki pa ni imel denarja, malo podpreti.

Ta nepričakovani zlati dež je knezu kaj prav prišel. Sedaj je lahko imel svoj zaželjeni dvor in zopet je lahko pozidal grad slavnih svojih prednikov. Videl je pa tudi, da mu dohodki revne vasi štirideskih hiš nikoli ne bodo zadostovali. Pisal je torej na bolj znane tedanje podjetnike igravnic in jim nazorno slikal vse prednosti, ki bi jim jih nudila njegova majhna

kneževina. Kapitalisti pa niso imeli pravega zaupanja vanj, in precej dolgo je trajalo, predno je dobil podjetnega pariškega kapitalista, ki je hotel poskusiti z njim. Imenoval se je Daval in je prišel v Monako z majhnim snopičem bankovcev po tisoč frankov.

Prav duhovit pa ni bil Davalov pogled, ko je videl majhno mestece, vse v oglih in kotih. Začetek je bil prav težak. Daval si je najel majhno hišico nasproti gradu. Še danes je tam in služi za vojašnico knezovim gardistom. Pet metrov široka in dvajset metrov dolga dvorana je vsebovala tri igralne mize. Včasih je igral kak mal orkester v stranski sobi. Vstop je bil vsakemu prost; voditelji igre so bili prejšnji natakari iz Nice. Za igravno enoto so imeli igravne znamke po dva franka, ki so jih kupili ob vhodu v dvorano. Stavili so le majhne svote, in če banka ni imela več denarja, je igra kratkomalo prenehala. Bogati igravci, obiskovalci velikih nemških igralnic v Honburgu in Baden-Badenu, se kar niso mogli živeti v te malenkostne razmere, zlasti še, ker jim tudi vas sama ni nudila nobene udobnosti. Gostilne so bile umazane in edini hotel v Monako ni nikoli videl v svojih zidovih istega gosta dvakrat. Prav strasten je že moral biti igravec, ki se je pripeljal na umazani ladji iz Nice sem v to gnezdo, kjer ni bilo ne dobrega piva in ne snažne postelje.

Zato pa kljub veliki reklami po celi Evropi podjetje kar nič ni hotelo prosperovati. Daval je kmalu pobral šila in kopita in je odšel.

A začetek je bil vendarle napravljen in takoj je prišel nov podjetnik, neki gospod Lefebore, z denarjem madame Grivois. Igra se je začela iznova višje in bolj solidno. Sedaj je bilo v banki vedno najmanj 30.000 frankov in častitljivi nadzorniki so pazili na red. In dvakrat na dan je šel Karlov parnik v Nico, da je vozil igravce semintja. Knez sam je prišel parkrat na teden v igravnico in je stavil par znamk.

Po preteku par mesecev so dobili že novo pot v Monaco, prišli so sem iz Marseille, Lyona, Genove in Turina. Ime Monako je dobilo svoj sijaj, popotniki so opisovali deželo v najlepših barvah. Potem je bila pa francoska policija tedanjega cesarstva neizprosna proti vsem hazardnim igravcem in je bogate Jugofrancoze kar podila v sosedno kneževino.

Gospod Lefebore in madama Grivois sta videla, da se mora podjetje razširiti. Sklenili so torej napraviti velik kazino in tako je narastla na skali Karlova Gora = Monte Carlo.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a špeh za zamudnike. Zamudniki dobe špeh na drugi odrezek sladkornih izkaznic za maj dne 30. in 31. maja od 8. do 11. in od 3. do 5. ure popoldne v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Pozneje se špeh ne bo dobil več na majske izkaznice.

a Kislo zelje. Mesna aprovizacija ima v zalogi še nekaj kislega zelja, katerega bo oddajala iz Jakopičevega skladišča na Mirju. Ker je to zadnje kislo zelje, katerega pozneje ne bo dobiti in ker je ravno sedaj na trgu dosti koruzne moke za žgance, dobe stranke lahko poljubno množino zelja, ki stane 30 vin. kilogram. Določi se ta-le red: za I. okraj dne 30. maja, za II. okraj dne 31. maja, vsakokrat od 8. do 11. in 3. do 5. ure. Drobiž je pripraviti.

Prehlajenju vratu se lahko ognemo, ako pospešimo kroženje krvi. Dosežemo to z notranjim izpiranjem vratu s Fellerjevim oživilajočim, antiseptičnim »Elsa-fluidom«. Ako vrat že boli, vporabljam ga tudi na zunanje za bolečine blažečo masažo in obkladke. 6 dvojnati ali 2 specialni steklenici pošlje vsepovsod za 24 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg štev. 245 (Hrvatska). Od mnogo zdravnikov priporočeno. Mnogo čez stotisoč pohvalnih pisem. Tudi za Fellerjeve odvajalne »Elsakroglice«. — Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Čim več kdo skupaj naroči, tem več prihrani. (c)

Odda se nekaj navadnih

Šivank ženski čevlji

iz dobrega sukna in pristnimi podplat, krtače za ribanje, melle, enotna pšenična moka in otrobi. — Cene se poizvedo pri ALOJZIJU KOCMUR v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38. 3228

DRVA meterska in na drobno kmeta, suha, trda in mehka v vsaki množini. — — — **APNO** na cele vagone oddaja po dnevnih cenah

F. & A. LJUBLJANA UHER

Pisarna: Šelenburgova ulica št. 4.
Zaloga: Šlomškova ulica št. 12.
Telefon: št. 117.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke K 5 K; posebno močna tinktura za stenice K 5 K; uničevalec moliev K 2—; pratek proti mrčesom 250 m 5 K; tinktura proti ošem pri Hudeb 3 K; mazilo za oči pri živini 2 K; pratek za oči v obliki in perila K 3—; tinktura za boje pri psebi K 1 50; tinktura proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 3— — Pošlita po povzetju Zavod za eksport.

M. Jünker, Zagreb-116, Petrinjska ulica 3.

Jaroslav.

Zgodovinski roman.

Ruski spisal J. Šmidt-Melin; preložil Al. Benkovič.

(Dalje.)

»Gospod,« je stokala vsa v solzah, »imej usmiljenje z mano! Prosim te tvojega varstvala«

»To dobiš,« je rekel on, »bodisi kdorkoli, in ako se pritožuješ proti komurkoli.«

Gribojedov jo je prijel za trepetajočo roko, jo dvignil in vedel k naslonjaču. Upehana je sedla nanj, on pa na stolec blizu nje.

»Govori brez ovinkov,« je rekel poslanik.

»Gospod, ako naj ti verno opišem svoj položaj, moram poseči daleč v preteklost. Ali me hočeš poslušati?«

»Bodi brez skrbi,« je odgovoril poslanik, »za nesrečnike in preganjance — za to te smatram — imam vedno časa dovolj.«

»Prosim te torej, da bi mi sledil v leto 1813 v krasne doline kavkaške in v njih najkrasnejšo — v gruzinsko provincijo Kaheti. Tam je moj rojstni kraj in samo tam je mogel biti tisti krasni pomladni dan, katerega se je pričela nesreča mojega življenja.«

Kljub vsi krasoti svoji so njive ginile vsled pomanjkanja dežja. Da bi se nebo usmili, so vpregli v plug žene in dekleta po tamošnjem običaju in z njimi so zorali del polja. Na čelu sprevoda je korakal duhovnik, ki je prisotne hotel prekositi v kričanju, smehu, molitvah in plakanju. Nazadnje je razglasil duhovnik, da je nebo že potolaženo in da lahko čakajo skorajšnjega dežja. Brezkončno vriskanje je spremljevalo to izjavo. Hitro so izpregli vprežene ženske in mlade devoyke so se v proslavo, da smo prispevale k splošnemu blagru, pričele radovati plesaje. Moža pa razen duhovnika ni bilo nobenega, ker so bili na lovu na divjega prašiča. Naše veselje in šaljivost je dolgo trajala, naenkrat pa smo med razbrzdanim smehom čule rezek krik prebledelih mater.

V tem so se bili že prikazali naši veliki sovražniki Lesghijani, in preden smo se zavedale, smo bile obkoljene od divjakov. Ves odpor duhovnika, ki jih je mislil prestrašiti s svojim pojavom, in zobje in nohti mater, ki so nas branile, so bili zaman. Z robci so nam zavezali usta ter podnevu in ponoči, čez gore in doline bežali z nami, dokler nismo prišli v Tebris, prestolno mesto perzijskega prestolonaslednika, še za časa, da bi nas drugi dan prodali na trgu.

Prisilili so nas obleči krasna oblačila ter peljali na trg, kjer je že stotino drugih nesrečnih žen čakala sramotna bodočnost. Ne vem, kako dolgo sem stala tamkaj. Nisem niti videla niti slišala, kaj se je godilo krog mene; stala sem kot steber, brez solza in brez toženja. Končno so mi povedali, da me je doletela velika čast; kupil me je visokorojen gospod, v čigar haremu so me takoj imeli odpeljati. Mraz mi je spreletaval ude. Jaz, ki sem doma za-

pustila ženina, sem imela biti last drugega moža! A niti glasu ni bilo iz mene. Posadili so me v krasno kočijo in odpeljali v palačo bodočega vladarja, kjer mi je bil, ko sem se bila preoblekla, naznanjen gospodar. Vstopil je visok, vitek mož, smeje, a plemenite vnanjosti. Zareče so mu bile temne, izrazovite oči. Oblečen je bil v krasno kašmirjevo obleko in njegov handžar je bil bogato posejan z demanti.

Trepetaje sem izvedela, da je to Abbas-Mirza, prestolonaslednik, kateremu naj postanem prva žena. Še tistega dne so na raznih krajih mesta ognji naznanjali mojo poroko.

Od tega časa sem pričela hirati. Minilo je leto in obdarjena sem bila z otrokom. V meni se je vkoreninila misel, da bi otroka rešila pred nevero možev, in k temu mi je pomagala gruzinska prodajalka, ki je večkrat prišla k meni v kupčijah. Preprosila sem jo in v košu je dete odnesla iz palače, obljubivši mi sveto, da je ponese k mojim staršem v pošteno vzgojo. In res je bilo boljše, da bo moja hčerka proglašena za dete revnih staršev, nego da bi imela za očeta nevernika.

Ah, s kakimi čustvi sem zlagala dokaze o njegovem pokolenju, da jih oddam detetu! In priložila sem dragotino, ki mi jih je bil podaril princ. Ko sem zadnji poljub pritisnila ljubljencu na čelo, se mi je zdelo, kakor bi me klical k sebi angel smrti. Vendar sem neizmerno bolest skušala zatreti z mislijo, da je detetu namenjena boljša usoda.

Ko je princ zvedel o izgubi deteta, ni štedil niti z denarjem niti z obljubami, da bi se našle vsaj sledi za njim; a vse zaman! Zdaj se je vsa jeza njegova obrnila proti meni in določena sem bila za ženo odličnemu Perzijancu.

Večkrat sem že poskušala iti v smrt, a vsakokrat so preprečili mojo namero ter me še bolj kaznovali zato. Danes se mi je prvič po tolikoletnem ujetništvu posrečilo ubežati. Ti, ki si namestnik carja, čuvaj me! Skrbi za to, da pridem domov in k detetu, kajti hrepenenje po njem me mori. Pravico imam do tvojega varstva, ker sem ruska podanica!

»Uboga, nesrečna žena! Kako te pomilujem!« je odgovoril poslanik, dvignivši se ter z dolgimi koraki hodil po sobi. Po mučnem molku jo je prijel za roko ter ji rekel z odločnim glasom:

»Pomiri se! Moja moč sega sicer do gotovih mej, a pomoč ti bo in mora biti! Nikdo se te med tem ne polasti, naj bo kdorkoli! O tvoji bodoči usodi pa more odločiti samo car, do tistih dob pa lahko bivaš v moji palači.«

Pozvonil je in vstopivšemu slugi naročil, naj pripravijo zanj nekaj sob, z njo pa naj ravnajo tako, kakor pristojna knežinja. Ona pa je vstala in se zavila v ovoj. Odhajaje je rekla tiho: »Dan, katerega si

mi zopet vrnil življenje, naj bo izvir vsega tvojega blaga in sreče!«

Gribojedov jo je spremljal do vrat; nato je stopil k mizi, da bi takoj carju poročal o tem.

Komaj je bil pol ure sam, ko mu je bil naznanjen drug obisk, Hussein-chan, tisti Perzijanec, ki se je priznaval za neomejenega gospodarja od Abbas-Mirze zavržene žene.

Bled in od jeze tresoč se je s stroгим glasom zahteval izročitev svoje sužnje. A karseda odločno mu je odgovoril poslanik.

»Ženo, ki je pribežala k meni, tako dolgo pridržim pri sebi,« je rekel Gribojedov, »dokler car ne odloči o njeni usodi.«

»Potem pa pri bradi prerokovi,« je vzkliknil Perzijan, »po sužnjo, ki sem jo drago plačal, pridem sam.«

Nato je kot blazen planil iz sobe in šel domov.

Z opravičenim strahom je gledal poslanik za odidlim. Znano mu je bilo sovražstvo perzijskih prvakov do Rusov, vedel pa je tudi, da bi bojevit Abbas-Mirza rad zrušil gospodstvo starega šaha. Ta dogodek bi utegnil postati povod za upor.

Medtem, ko se mu je bila v duhu pojavila mogoča nesreča, grozeča njemu in njegovi rodbini, se ga je zopet polastila slutnja bližnje, nasilne smrti, ki je že takrat, ko je bil kot poslanik poslan v Teheran, temnila njegove misli.

Zato je takoj naročil svojim ljudem, naj se pripravijo, ako se zgodi kak vpad.

Medtem se je Natalija, izročena Jaroslavovemu varstvu, sprehajala v vrtu, ki je spadal k palači. Željno je vdihavala dražest prijetnega pomladnega dne, ki je bil eden izmed tistih, kateri tudi najhladnejše srce pomlajajo z novim življenjem ter je zazibajo v sanje o sreči.

Zareča od zdravja in veselja je s plamtečimi očmi in sladkim smehljajem krog usten skakal od cvetice do cvetice. Kardar je svoje rožno lice sklanjala k cvetkam, se je zdelo, kakor bi nanje lila tople solčne žarke. Ptiki so letali k njej, metulji so se igrali krog nje, kakor bi bila tudi nje privabila njena očarujoča dražest.

Tudi Jaroslavu se je srce odprlo tem čarom. Med otrokovim vriskanjem je pozabil na lastno bodočnost in na vse, kar bi utegnilo kaliti redko, čisto veselje v sedanjosti.

Ta hip se ni spominjal onih žaloiger, ki se tako pogosto pripravljajo v našem življenju, medtem ko naše oko plava v blaženosti.

(Dalje.)

Širite „Večerni list“

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cestl.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.